

lin mevcut plânlara uygun şekilde genişletilmesini temin etmek maksadile tasarruf meblâğlarının tedarikinde ve dış ticaretin tanzimi hususlarında görmektedir. Mossé Rusyada bütün bu meselelerin, aşağı yukarı kapitalist iktisat sisteminin mekanizmasından iktibas edilmiş olan vasıtalarla halledildikleri neticesine vasıl oluyor. Maamafih bütün bu vasıtalar en yüksek nazım vaziyetinde olan iktisat plânlarının vereceği direktif ve emirlere tâbidir. Müellif bu itibarla kolektif iktisat sisteminin tevlit edeceği başlıca müşkülâtı şu noktada mütealea etmektedir : İlk olarak hangi tabii istihsal kaynakları ele alınmalı ve bunlardan ne mikyasta istifade edilmeli, ilk önce hangi sanayi şubeleri ve ne vüsatte tesis edilmeli, ziraî istihsalın ne miktarda tezyidi lâzım gelir ilâh. ? Maamafih, Mossé'nin kanaatine göre, bu güçlüklerin ancak bir kısmı kolektivist iktisadın bizzat kendi mahiyetinden ileri gelmekte olup, büyük bir kısmı Rusyanın içerisinde bulunduğu hususî vaziyetlerle izah edilebilir : filhakika, Rusyada eskidenberi kurulu bir istihsal cihazı mevcut bulunmadığı için bu sanayi cihazının en kısa zamanda yeni baştan tesisine ihtiyaç vardı, buna mukabil böyle ağır bir vazifeyi başarabilecek mühendis ve memurlar ise, garbî Avrupa memleketlerinde ötedenberi mevcut buldukları halde, Rusyada yoktu ilâh.

Mossé'nin eseri kolektivist iktisat nazariyesi sahasında yazılmış olan en iyi eserlerden biri olarak gösterilebilir. Müellif, her hangi mücerret nazarî bir telâkkinin batıl ve müteassıp fikirleri altında kalmıyarak, kayıtlı bir ekonominin mekanizmasını tahlile girişiyor ve burada tecrübe esas olmak üzere bugünkü Rus iktisadını göz önünde tutuyor. Takip ettiği gaye, bu mekanizmaya hâkim bulunan kanunları bulmaktır. Nazarî araştırmalar yeni yollar üzerinde yürümeğe hazırlanırken Mossé'nin bu eserinden mühim istifadeler temin edebilir.

Prof. J. Dobretsberger

TİCARET HUKUKU DERSLERİ: Cilt 1 ve 3. Yazan: İstanbul Üniversitesi Kara ve Deniz Ticareti Hukuku Ord. Profesörü Dr. ERNST HIRSCH. — İstanbul Üniversitesi Yayınlarından No. 79 ve 86. - 232 ve 192 sahife. — Fiat: 124 ve 112 krş.

1933 senesindenberi İstanbul Hukuk Fakültesinde Ticaret Hu-

kuku kürsüsünü işgal eden Prof. E. Hirsch az zamanda lisanımızı iyice öğrenerek Ticaret Hukuku gibi çok müdil ve şümüllü bir sahaya ait mevzuatımıza ne kadar büyük bir vukufla nüfuz etmiş bulunduğunu bundan evvel neşretmiş olduğu «Türk Ticaret Kanununun Esaslarına Göre Ticaret Hukuku» isimli eserile göstermişti. Müellifin vaktile muayyen ilmî hedeflere göre manuel şekilde tertip etmiş olduğu bu eser yanında bu defa neşrine başladığı «Ticaret Hukuku Dersleri» serisi, daha fazlâ bir talebe ders kitabı halinde tasarlanmış ve profesörün takrirlerinin bir araya getirilmesile meydana konmağa başlanmıştır.

Prof. E. Hirsch'in İstanbul Hukuk Fakültesinde üç senedenberfi takrirlerini doğrudan doğruya Türkçe olarak yapmakta olduğunu bilenler için, bu takrirlerin bir araya getirilmesile vücade gelen eserin hususî bir kıymet ve alâka arzedeceği şüphesizdir.

Filhakika, Türk Üniversitesi içinde Türk irfan hayatına azamî derecede faydalı olmak kaygusile profesörün gösterdiği büyük gayretler ve bu gayretler neticesinde gerek Türkçeye hâkimiyet ve gerekse Türk Ticaret Hukuku mevzuatına vukuf bakımından elde ettiği parlak neticeler, bu hususlardaki müşkülâtı bilenler için, tebrike şayan başarıları temsil etmektedir.

Profesörün talibeleri için hazırladığı mevzuubahis yeni ders kitapları serisinin şimdiye kadar yalnız birinci ve üçüncü ciltleri neşredilmiş bulunuyor. Bu ciltlerin tertibinde takip edilen plân ve meselelerin vazı ve izahı bakımından kabul edilen yenilikler ve nihayet lisanın vüzuh ve sadeliği bize onları, talebenin seve seve kullanabileceği birer mükemmel ders ve müracaat kitabı olarak tanıtmaktadır. Bu neviden ders kitaplarına talebemizin ne kadar muhtaç olduğu ve Ticaret Hukuku gibi malî ve teknik bir çok hususiyetlerin mevzuubahis olduğu bu sahada tesadüf edilen müşkülâtın fazlalığı göz önünde bulundurulacak olursa, Prof. Hirsch'in bu teşebbüsünü memnuniyetle kaydetmemiz lâzımgelir.

Henüz şimdiye kadar birinci ve üçüncü ciltleri neşredilmiş bulunan bu «Ticaret Hukuku Dersleri» serisi, müellifin söylediğine göre, yedi ciltten teşekkül edecek ve bu ciltlerin her birisi şu bahislere ait bulunacaktır:

Cilt 1) Genel prensiplerle ticarî işletmeye tahsis edilmiş olan bu birinci cilt on üç bölüme ayrılmıştır. Kitabın birinci kısmında müellif sırasile hukuk nizamı ve mekanizması, Ticaret hukuku ilmi, Türk Ticaret Hukuku, kanunlar arasındaki ihtilâflar ve ticarî münase-

betlerde örf ve âdetler bahisleriyle ikinci kısımda da tüccar ve ticarî ehliyet, tüccarlara terettüp eden defter tutma mükellefiyeti, unvanı ticaret ve alâmeti farika, gayrı kanunî rekabet, ticarethane ve sicilli ticaret mevzularını etraflı bir şekilde tetkik etmektedir. Kitabın bu birinci cildi 1939 senesinde neşredilmiştir.

Cilt 2) Henüz neşredilmemiş bulunan ve şirketler hukukuna ait olacak olan bu ikinci cilt 1940 senesinin ilk aylarında tamamlanacaktır.

Cilt 3) Yine 1939 senesi sonlarında neşredilmiş olan «Ticaret Hukuku Dersleri» nin bu üçüncü cildi kıymetli evrak bahsine tahsis edilmiştir ve sekiz bölüme ayrılmaktadır. Bu kısımda da müellif sırasile umumî esaslar, menkul şeyler ile alacak hakları üzerindeki tasarruflar, nama, emre ve hâmile yazılı kıymetli evrak, kıymetli evrakın doğumu ve ziyai, senedatı ticariyenin, emtia senetlerinin ve hisse senetlerinin hususiyetleri ile kıymetli evrak üzerinde yapılan muameleler bahislerini anlatmaktadır. Bu ciltde de nazarı dikkati celbeden en mühim hususiyet kitabın sonuna ilâve olunmuş bulunan «Ticarî senetlerin şekli hakkında mukayeseli cetvel» ismini taşıyan şematik tablodur. Yalnız talebe için değil, fakat hâkimler ve avukatlar için de çok faydalı olacak olan bu cetvelde bütün ticarî senetlerin vasıfları ve şartları hülâsa edilmiş ve her birinin hususiyetleri arayan için gayet kolayca bulunacak bir şekilde gösterilmiştir.

Cilt 4) Bu cilt taahhüdâtı ticariyeye tahsis edilmiştir.

Cilt 5) Deniz Ticareti Hukuku.

Cilt 6) Sigorta Hukuku.

Cilt 7) Ticaret hukukunun inkişafı tarihçesi ve mukayeseli beynelmilel Ticaret Hukuku bahislerine tahsis edilecektir.

Mevzuubahs yedinci cildin ihtiva edeceği mevzuların memleketimizdeki Ticaret Hukuku tedrisatı sahasında mühim bir ihtiyacı karşılayacak vaziyette olduğu meydandadır. Filhakika Profesör bu ciltte de bizdeki Ticaret Hukuku mevzuatının alelâde bir tefsir ve izahile iktifa etmiyerek bu hukuk sahasını terkibi bir görüşle ve tarihî inkişafı içinde kavramaya çalışacak ve bugünkü beynelmilel ticarî mevzuatın tevhidinde doğru hissedilmekte olan modern telâkkileri gözden geçirecektir. Bundan başka Profesör mevzuubahs sonuncu ciltte de, bu kitapları kolaylıkla istifade edilebilir bir hale sokmak için Ticaret Kanunumuzun muhtelif maddelerinin bu eserde ne gibi münasebetlerle ve nerelerde zikredilmiş olduğunu gösterecek mahiyette analitik ve bir de alfabetik fihrist hazırlamaktadır.

Bu suretle gerek umumî plâni ve gerek ihtiva ettiği teknik bahislerin mevzuubahs edilmiş şekli ve ayrıca eseri kolaylıkla istifade edilebilir bir hale sokacak olan mükemmeliyetlerle mühim bir ihtiyaca cevap verecek olan bu «Ticaret Hukuku Dersleri» serisinin biran evvel tam olarak neşredilmiş olmasını temenni ederiz. Memleketimizde neşrine teşebbüs edilmiş olan diğer Ticaret Hukuku kitaplarının bir türlü tamamlanamamasını mucip olan müşkülâtın Prof. Hirsch'in şimdye kadar kendisini ispat etmiş olan metodik çalışmaları ve azimkârlığı karşısında ehemmiyetini kaybedeceğini ümit ediyoruz.

Istanbul Hukuk Fakültesi
Roma Hukuku asistanı:
Türkân BASMAN

AFİF TEKTAŞ. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İstanbul Şubesi Müdür Muavini: Altın Kaydı (clause-or) ve Mahkeme İçtihatları, 112 sahife, 125 krş. . İst. Tan Basımevi, 1939.

Istanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin eski bir mezunu olan Afif Tektaş'ın eserine, Hukuk ve İktisat Fakültelerimizde Kara ve Deniz Ticaret Hukuku kürsüsünü işgal eden Prof. Dr. E. Hirsch Altın Kaydı'nın ehemmiyeti ve geçirdiği istihale hakkında çok istifadeli bir önsöz yazmıştır.

Profesör Hirsch'in de tebarüz ettirdiği gibi altın kaydı modern iktisadın doğurduğu bir mesele değildir. Altın kaydı bu kıymetli maddenin para sistemlerine dahil olduğu zamandanberi vazı kanunu, mahkemeleri, hukukçuları ve iktisadçıları yakından alâkadar etmekten hâli kalmamıştır.

Para sistemlerinde bozukluk ve teşevvüşler başgösterdiği, daha müşahhas bir tâbirle para vahidi kıymeti mütemevviç bir hal aldığı zamanlar « altın kaydı » bilhassa ehemmiyet kesbeden ve bütün cemiyeti alâkadar eden fevkalâde aktüel bir mevzu mahiyetini alır. Parada ötedenberi aranılan en mühim vasıflardan biri şüphesiz kıymet istikrandır. Kıymetinde mutlak istikrar arzeden para, fonksiyonlarını en mükemmel tarzda başaran mübadele vastasıdır. İktisatçılar, bilhassa para meselesi ile uğraşanlar müstakar kıymetli para taharrisi sahasında kütüphaneler dolusu eser vücade getirmişlerdir.